delta

UTDANNINGSVEIER FOR DELTAS YRKESGRUPPER

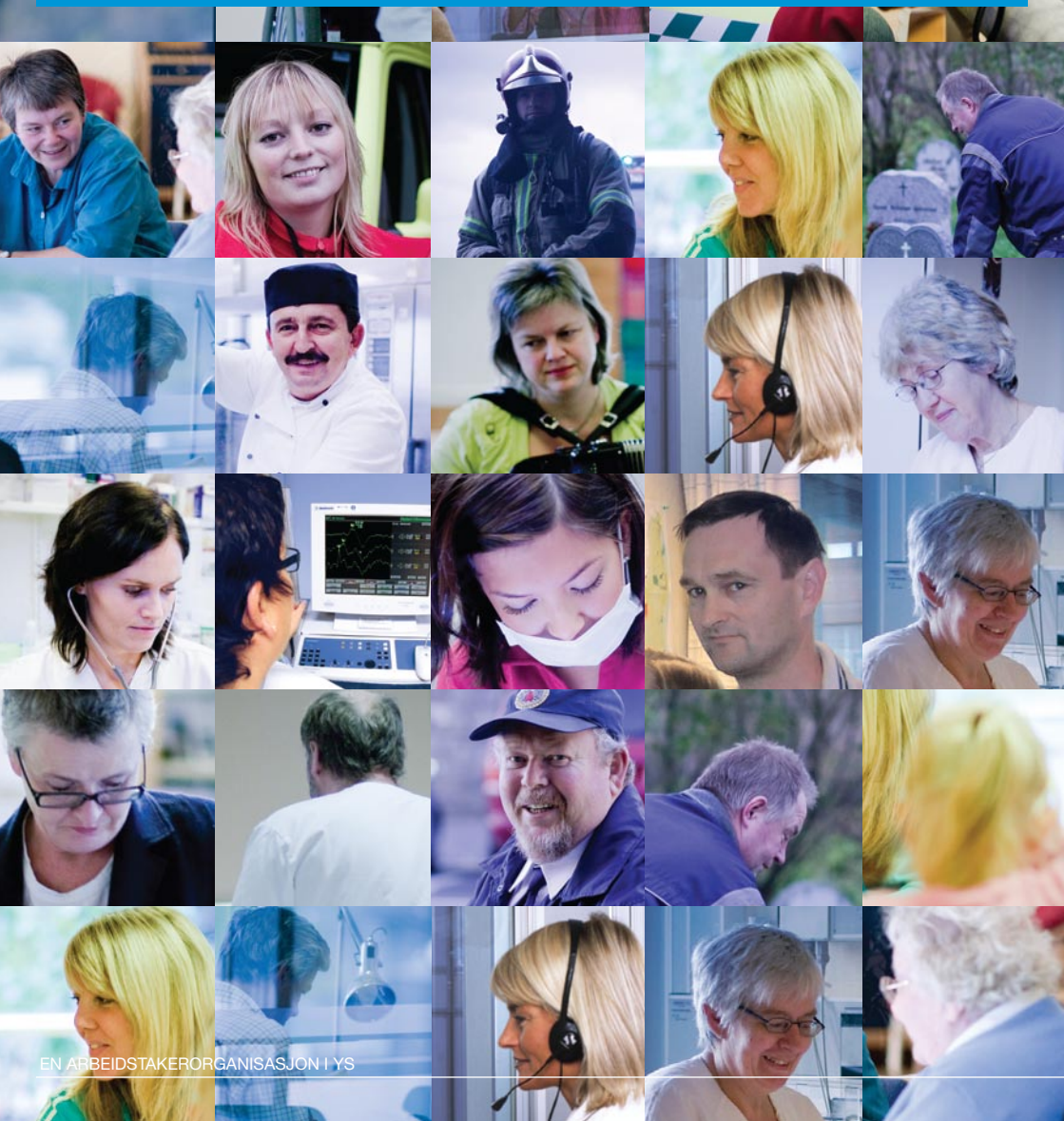

EN ARBEIDSTAKERORGANISASJON I YS

Forord

I tariffområdene KS og Spekter er det enighet om at arbeidsgiver skal kartlegge arbeidstakernes kompetanse innen 1. april 2009. Avtalen innebærer at lokale parter skal ta opp forhandlinger om endret lønn og eventuelt endret stillingsbenevnelse for den enkelte arbeidstaker etter at kompetansearbeidet er fullført. Arbeidsgiver har ansvar for gjennomføringen av kartleggingen, men tillitsvalgte får en sentral rolle som påvirker og avtalepart.

Dette heftet gir en samlet oversikt over utdanningsveier som gjelder for Deltas yrkesgrupper, og er ment som et hjelpemiddel tillitsvalgte kan bruke i kompetansekartleggingsarbeidet. Heftet gir oversikt over nivået og innretningen til hver enkelt utdanning. Vi ønsker også å gi et helhetlig bilde av både den formelle utdanningsstrukturen og oversikt over uformelle opplæringstilbud for Deltas yrkesgrupper.

I kompetansearbeidet blir det viktig å finne fram til gode sammenhenger mellom virksomhetens kompetansebehov og den enkeltes kompetanse- og lønnsutvikling. Både formell og uformell kompetanse skal vurderes og verdisettes i dette arbeidet. Delta vil at kartlagt uformell utdanning og kompetanse ervervet gjennom erfaring og praksis skal spille en viktig rolle i lønnsvurderingen.

Et sentralt mål i kompetansearbeidet blir derfor å skape aksept for at også relevant uformell kompetanse skal gi lønnsmessig uttelling. Vi opplever ofte at denne type kompetanse undervurderes og at arbeidsgiver prioriterer formell kompetanse i lokale forhandlinger. Delta mener at slik praksis ikke fremmer en helhetlig lønns- og personalpolitikk i virksomheten.

Kartlegging og vurdering av den enkelte medarbeiders realkompetanse blir viktig i kompetansearbeidet. Med dette for øye har Delta også utviklet et eget informasjonshefte om realkompetanse. Heftet belyser hvilke rettigheter og muligheter ordningen gir arbeidstakere som ønsker å styrke sin fagkompetanse.

Det har blitt inngått avtaler om kompetansekartlegging i flere tariffområder enn KS og Spekter. Disse avtalene kan ha et annet innhold enn de to forannevnte. Vi viser til protokollene fra tariffoppgjørene og riksmeklingsmannens møtebok fra tariffoppgjøret i 2008 for mer informasjon om hva som er avtalt i det enkelte tariffområdet.

Lykke til!

Utdanningsstrukturen

Videregående opplæring
Hovedvekten av Deltas medlemmer og yrkesgrupper har sin utdanning innenfor fag- og yrkesopplæringen. Dette er yrkesforberedende utdanningsprogram som fører frem til fagbrev, svennebrev eller yrkeskompetanse.

Yrkesfaglig utdanning gir ikke studiekompetanse. Elever i yrkesfaglige utdanningsprogram kan velge påbygging til studiekompetanse etter det andre året i utdanningen (VG2). Mange fylkeskommuner tilbyr gratis påbygningskurs selv om dette ikke er omfattet av opplæringsretten. Kun studieforberedende utdanningsprogram gir studiekompetanse.

Y-veien er en overgang til høyere utdanning som er faglig og pedagogisk tilpasset fagarbeidere som ønsker å ta høyere utdanning. Gjennom Y-veien skjer opptak til høyere utdanning uten krav til fullført forkurs eller realkompetansevurdering, men ved at søkere med fagbrev møter et faglig og tilpasset opplegg i studiet. Dette går i hovedsak ut på at de deler av de praktiske grunnlagsfagene som anses å være fullført i yrkesfaglig utdanning, tas ut av studieplanene og erstattes av den relevante teorien som mangler i fagbrevet. Ordningen åpner for at kandidater med relevant fagbrev anses som likeverdige med søkere fra studieforberedende retninger, og gis rett til å starte direkte på en profesjonsutdanning ved et høyere lærested.

Høyere utdanning
En stadig økende del av Deltas yrkesgrupper tar eller ønsker å ta utdanning på høyskole eller universitet. Høyskoleutdanning gir studiepoeng som fastsettes etter størrelsen på pensum. Majoriteten av Deltas høyskolegrupper har korte profesjonsutdanninger som fører frem til en bachelorgrad. Bachelor- og yrkesutdanninger etterfølges av kortere videreutdanninger eller mastergrad. Sistnevnte har normert studietid på halvannet til to år.

Etter – og videreutdanning
- *Etterutdanning:*
  Etterutdanning er blant annet kurs, seminarer, deltakelse i lokalt utviklingsarbeid og faglig veiledning knyttet til ens egen praksis som har opplæring som viktigste formål. Etterutdanning gir ikke formell kompetanse.
- *Videreutdanning:*
  Videreutdanning er utdanning og opplæring som gir formell kompetanse i form av studiepoeng eller fagskolepoeng. Fagskolen er i dag den viktigste tilbyder av videreutdanning for fagarbeidere. I tillegg utvikler stadig flere høyskoler videreutdanningstilbud som er relevante for de med utdanning innenfor fag- og yrkesopplæringen. Disse tas opp gjennom realkompetansevurdering.

Videregående opplæring

Fag- og yrkesopplæringen
Utdanninger som fører frem til fagbrev eller svennebrev omfattes av lærlingordningen og følger normalt ”2+2-modellen”, d.v.s. to år i skole etterfulgt av to år som lærling i bedrift. Utdanninger som leder frem til yrkeskompetanse er rene skoleløp der hele utdanningen skjer i skole. Dette er mer teoritunge yrkesutdanninger med mindre praksis. Fagbrev, svennebrev og yrkeskompetanse er likestilte utdanninger.

Fag- og svennebrev
- Aktivitør
- Ambulansearbeider (autorisasjon)
- Anleggsgartner
- Barne- og ungdomsarbeider
- Feier
- Helsefagarbeider* (autorisasjon)
- Hjelpepleier (autorisasjon)

Punkter fortsettelse på side 4.

- Heismontør
- Institusjonskokk
- Kokk
- Kontor og administrasjonsarbeidere**
- Naturforvalter (gir studiekompetanse)
- Omsorgsarbeider (autorisasjon)
- Renholdsoperatør
- Yrkessjåfør

* Etter innføringen av reformen Kunnskapsløftet (2006) har helsefagarbeideren erstattet hjelpepleieren og omsorgsarbeideren.

** Kontormedarbeidere og administrative ansatte i offentlig og privat sektor kan ha kontorfagbrev eller tidligere handelsskole som tilsvarer fagbrev som kontor og administrasjonsmedarbeider etter gjeldende ordning.

Fagbrev under utvikling
Delta og Deltas yrkesorganisasjon Teknisk Yrkessammenslutning (TY) samarbeider med myndigheter og parter på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden for å utvikle fagbrev for vaktmestere og trafikkbetjenter.

Yrkeskompetanse
- Fotterapeut (autorisasjon)
- Helsesekretær (autorisasjon)
- Tannhelsesekretær (autorisasjon)

Høyere utdanning

Den gjeldende gradsstrukturen med bachelor- og mastergrad og studiepoeng ble innført som en del av Kvalitetsreformen i høyere utdanning i 2003. Normert tid for bachelorutdanninger er fastsatt til tre år. Allmennlærerutdanningen er en yrkesutdanning som er normert til fire år.

Etter innføringen av Kvalitetsreformen ble vekttall erstattet av studiepoeng. En årsenhet er nå 60 studiepoeng og tilsvarer 20 vekttall i den tidligere strukturen. Bachelorgraden, som utgjør 180 studiepoeng, erstattet cand. mag. graden. Hovedfag, som var normert til to år, ble erstattet av mastergrad som er normert til halvannet til to år.

Et særtrekk i Kvalitetsreformen er at det enkelte høyere lærested får større selvstyre. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanninga (NOKUT), som er et statlig uavhengig organ, ble opprettet for å kontrollere og utvikle kvaliteten ved norske universitet, høyskoler og fagskoler.

Profesjonsutdanninger som fører til bachelorgrad
Helsefaglige utdanninger som gir grunnlag for å søke autorisasjon:
- Audiografer
- Tannpleiere
- Sykepleiere
- Vernepleier

Delta og berørte yrkesorganisasjoner samarbeider med utdanningsmyndigheter og høyskoler for å etablere følgende profesjonsutdanninger som skal gi grunnlag for å søke autorisasjon:
- Treårig ambulansefaglig utdanning/ Paramedic
- Treårig utdanning for autopsiteknikere
- Treårig utdanning for nevrofysiologiteknikere
- Treårig utdanning i fotterapi

Øvrige bachelorutdanninger/yrkesutdanninger
- Administrasjon og ledelse
- Øvrige bachelorutdanninger som inkluderer jus, regnskap, økonomi, revisjon og administrasjon
- Kortere revisorutdanninger

- Kostøkonom
- Sosionom
- Allmennlærer (fire år)
- Kultur og ledelse
- Musikkpedagog
- Bachelorutdanninger som bygger på teatervitenskap, TV og film, kunst og andre estetiske fag
- Kulturprodusentmessige ledelsesfag
- Pedagogikk
- Førskolelærer
- Bibliotekar
- Kateket*
- Kirkeverge

* Det formelle kravet til yrkesbetegnelsen ***kateket*** er fullført og bestått 90 studiepoeng (30 vekttall) i faget religionsvitenskap eller et beslektet fag. Flere kateketer har fullført bachelorgrad eller cand. mag. grad der faget religionsvitenskap eller et beslektet fag inngår i graden.

Pedagogisk personell ved kulturskoler kan ha fullført utenlandsk pedagogisk utdanning som skal tilsvare bachelorgrad i det norske utdanningssystemet.

Etterutdanning

Deltas medlemmer og yrkesgrupper får i varierende grad tilbud om å delta på ulike etterutdanningstilbud, enten i form av interne opplæringstiltak på arbeidsplassen eller kurs organisert av eksterne tilbydere. Etterutdanning kan være kurs, seminarer, deltakelse i lokalt utviklingsarbeid og faglig veiledning knyttet til ens egen praksis.

Kirketjenerskolen er et systematisert uformelt opplæringsprogram i tre moduler rettet mot kirketjenere og andre interesserte i sektoren. Fullført og bestått utdanning gir rett til lønn som fagarbeider. Utdanningen fører ikke frem til formell tittel.

Klinisk fagstige er et eksempel på etterutdanningstilbud som består av teoretisk undervisning, veiledet yrkespraksis og en skriftlig litterær oppgave. Målet med Klinisk fagstige er å gi medlemmene en mulighet til å utvikle seg faglig og dokumentere sin kompetanse i møtet med nye kompetansebehov og kvalitetskrav på sin arbeidsplass. Godkjent Klinisk fagstige fører frem til betegnelsen ***klinisk spesialist*** som er en uformell tittel. Delta har utviklet Klinisk fagstige for hjelpepleiere og omsorgsarbeidere, barne- og ungdomsarbeidere og barnepleiere ansatt på sykehus. Fagstiger for aktivitører og for merkantilt-og kontoransatte er under utvikling. Det vil bli utviklet et eget tilbud for helsefagarbeideren etter at det første kullet har fullført utdanningen i 2010.

Mange yrkesorganisasjoner har utviklet korte kurs som skal gi faglig oppdatering og utvikling innenfor relevante fagområder. Norsk Helsesekretærforbund har utviklet et toårig etterutdanningstilbud for ansatte innenfor medisinsk kontortjeneste på sykehus. Etterutdanningen er organisert i lokale veiledergrupper over 2 år med til sammen 120 kurstimer.

Norsk Helsesekretærforbund, Bioingeniørfaglig Institutt og tidligere Norsk Helse- og Sosialforbund tilbyr også en tverrfaglig etterutdanning for ansatte i allmennpraksis. Etterutdanningen er organisert som studier i lokale veiledergrupper over to år med tilsammen 120 kurstimer. Etterutdanningstilbudet er et resultat av et samarbeid med Allmennlegeforeningen og er lagt opp etter samme mal de bruker for sine medlemmer.

Videreutdanning på fagskole

Fagskolen tilbyr korte, yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring. Opptakskrav til fagskolen er fagbrev/yrkeskompetanse eller tilsvarende realkompetanse.

Utdanning på fagskole gir fagskolepoeng som fastsettes etter antall timers praksis. Delta oppfordrer sine medlemmer til kun å delta på NOKUT-godkjente fagskoleutdanninger.

Hovedtyper av fagskoleutdanning

- Toårig yrkesrettet teknisk utdanning som tilbys ved de tidligere tekniske fagskolene. Utdanningen bygger på aktuelt fagbrev og praksis i minst ett år etter læretiden. Eiere er i hovedsak fylkeskommuner.
- Maritim utdanning, det vil si teoretisk utdanning til maritime sertifikater. Utdanningen bygger på fagbrev i maritime fag. Denne utdanningen tilbys av fylkeskommunale aktører.
- Videreutdanning av helse- og sosialpersonell for personer med helse- og sosialfaglig yrkesutdanning fra videregående opplæring. Det er både fylkeskommunale og private tilbydere.
- Bibelskoleutdanning. Bibelskolene drives blant annet av menigheter, religiøse organisasjoner og egne stiftelser.
- Kunstutdanning gis av kunstskoler hvor det normalt er opptaksprøve. Tilbyderne er i hovedsak private aktører.
- I tillegg finnes det en rekke andre utdanningstilbud, blant annet innen sekretærutdanning, IKT-utdanning og reklameutdanning.

Helse- og sosialfaglige utdanninger

Flere av Deltas medlemmer som er ansatt i helse- og sosialsektoren har fullført ettårige helse- og sosialfaglige fagskoleutdanninger. Per i dag er disse utdanningene NOKUT-godkjente:

- Eldreomsorg
- Kreftomsorg
- Helseservice
- Veiledning
- Psykisk helsearbeid
- Rehabilitering
- Miljøarbeid innenfor rus
- Oppvekstfag for barne-og ungdomsarbeidere
- Barsel-og barnepleier*

* Utdanning i barsel- og barnepleie fører frem til yrkesbetegnelsen barnepleier. Opptakskrav er autorisert hjelpepleier eller helsefagarbeider etter 2010.

Flere fagskoleutdanninger er under utvikling.

Brannfaglig utdanning ved Norges Brannskole

Delta og Deltas Branntjenestens Yrkesorganisasjon arbeider for at utdanningen ved Norges Brannskole skal bli kompetansegivende med grunnutdanning på fagskolenivå og videreutdanning på høyskole. Norges Brannskole er et nasjonalt kompetansesenter og utdanningsinstitusjon innen brannvern- og sikkerhet. Det faglige og administrative ansvaret for skolen er lagt til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Beredskap rekrutterer ansatte fra relevante håndverksyrker som videreutdannes ved Norges Brannskole. Ansatte innenfor forebyggende brannvern og alarmsentraloperatører utdannes også ved Norges Brannskole.

Instruktører og annet personell ved kompetanseavdelinger og administrasjon i brannvesenet har brannfaglig eller annen relevant utdanning.

Videreutdanning på høyskole og universitet

Stadig flere høyskoler utvikler korte, ofte ettårige modulbaserte studietilbud som gir mulighet for å spesialisere seg innenfor relevante fagområder. Normalt fører ikke slike utdanninger frem til yrkesbetegnelse. Ettårige utdanninger på høyskole eller universitet gir 60 studiepoeng. Flere høyskoler tilbyr kortere videreutdanninger på 30, 15, og 10 studiepoeng. Slike korte utdanninger kan bygges ut til en bachelorgrad. Kommunaløkonomisk forbund utvikler løpende relevante studiepoenggivende videreutdanningskurs i samarbeid med høyere læresteder.

Post bachelorutdanninger
Videreutdanning på høyskole organiseres i hovedsak som ettårige utdanningstilbud i form av post bachelorutdanninger, d.v.s. utdanninger som følger yrkesutdanninger og andre utdanningsløp som fører frem til en bachelorgrad. Post bachelorutdanninger omfatter også høyere grader som mastergradsutdanninger (tidligere hovedfag) og embetseksamen. Opptakskravet for mastergrad er minimum bachelorgrad.

Videreutdanninger:
- Videreutdanning (60 stp) i varierte estetiske fag for allmennlærere eller de med fullført bachelorgrad innenfor pedagogikk*
- Varierte spesialiserende videreutdanninger for sykepleiere (normalt 60 stp)
- Kirkeverger (60 stp)
- Kateketer* (90 stp)
- Diakoni (60 stp)

* Kateketer kan være allmennlærere med tilleggsutdanning i religionsvitenskap eller et beslektet fag.

Høyere grad på høyskole og universitet

Mastergrader/ embetseksamen
- Jurist
- Diakon*
- Statsautorisert revisor
- Statsviter
- Sosialøkonom
- Master i styring og ledelse
- Tannpleiere med varierte mastergrader innenfor pedagogikk eller helseadministrasjon

* Opptakskravet for mastergrad i diakoni er minimum bachelorgrad (eller tilsvarende) innen helsefag, sosialfag eller pedagogikk, samt to års arbeidserfaring. Fullført mastergrad i diakoni fører frem til yrkesbetegnelsen diakon.

Mastergrader under utvikling
Norsk Audiografforbund samarbeider med Høgskolen i Sør-Trøndelag og NTNU om å utvikle en mastergradutdanning innenfor faget audiologi. Det forventes at utdanningen ferdigstilles i løpet av 2009.

Uformelle utdanningstilbud

Både private utdanningsinstitusjoner og organisasjoner tilbyr utdanninger som ikke fører frem til formelle beskyttede titler eller gir grunnlag for å søke om autorisasjon. *Slike utdanninger er imidlertid et viktig moment i vurderingen av realkompetanse*. Et eksempel er ettårig utdanning som fører frem til tittelen medisinsk sekretær ved Næringsakademiet. Samme utdanningsinstitusjon tilbyr et påfølgende ettårig studium i helseadministrasjon. Disse utdanningene gir verken formell kompetanse eller grunnlag for å søke om autorisasjon, og må ikke forveksles med helsesekretærutdanningen. Næringsakademiet tilbyr også praktisk utdanning i kontorfag med IT, lønn og personal og kontorfaglig utdanning i regnskap og økonomi.

Kirketjenerskolen er et eksempel på et uformelt opplæringsprogram som gir rett til lønn som fagarbeider. Delta erfarer at arbeidsgivere er positive til å gi lønnskompensasjon til de som har fullført Klinisk fagstige.

Brugata 19
Pb. 9202 Grønland
0134 Oslo

E-POST post@delta.no
WEB www.delta.no

TLF 21 01 36 00
FAKS 85 02 85 39

DELTAS SERVICESENTRE OG -KONTORER:

Troms, Finnmark og Svalbard, Nordland - Region 1
Servicesentret i Tromsø:
Fredrik Langesgt. 13,
4. etg. Austad-kvartalet
9008 Tromsø
Postadresse:
Pb. 211, 9253 Tromsø
Tlf: 916 34 255
E-post: post-tromso@delta.no

Servicekontoret i Bodø:
Dreyfusshammarn 11, 8012 Bodø
Postadresse:
Pb. 3046, 8086 Bodø
Tlf: 916 34 255
E-post: post-bodo@delta.no

Nord- og Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal - Region 2
Servicesentret i Trondheim:
Kongensgate 18, 7011 Trondheim
Postadresse:
Pb. 248, 7401 Trondheim
Tlf: 916 34 256
E-post: post-trondheim@delta.no

Servicekontoret i Ålesund:
Kjøpmannsgaten 23,
6005 Ålesund
Postadresse:
Serviceboks 5, 6025 Ålesund
Tlf: 916 34 256

Hordaland og Sogn og Fjordane - Region 3
Servicesentret i Bergen:
Strandgt. 9, 5013 Bergen
Postadresse: Pb. 433 - Sentrum,
5805 Bergen
Tlf: 948 65 510
E-post: post-bergen@delta.no

Servicekontoret i Førde:
Langebruvn. 2, 6800 Førde
Postadresse: Pb. 356, 6802 Førde
Tlf: 948 65 510

Aust- og Vest-Agder, Rogaland - Region 4
Servicesentret i Kristiansand:
Vestre Strandgate 19 A, 3. etg.
4611 Kristiansand
Postadresse:
Pb. 285, 4663 Kristiansand
Tlf: 916 34 257
E-post: post-kristiansand@delta.no

Servicekontoret i Stavanger:
Østervåg 7, 4006 Stavanger.
Tlf: 916 34 257

Vestfold, Telemark og Buskerud - Region 5
Servicesentret i Tønsberg:
Farmannsv. 3, 3111 Tønsberg
Tlf: 916 34 258
E-post: post-tonsberg@delta.no

Oslo, Akershus og Østfold - Region 6
Servicesentret i Oslo:
Lakkegt. 3, 7. etg., 0187 Oslo
Postadresse:
Pb. 9317 - Grønland
0135 Oslo
Tlf: 916 34 259/21 01 36 00
E-post: post-oslo@delta.no

Oppland og Hedmark - Region 7
Servicesentret i Lillehammer:
Fåberggaten 155,
2615 Lillehammer
Tlf: 916 34 260
E-post: post-lillehammer@delta.no

09.127.A10000.0812.Printo.SJ